

PAMĚTNÍ KNIHA MĚSTYSE ŠKVORCE

TATO PAMĚTNÍ KNIHA

BYLA ZALOŽENA KRONIKÁŘEM :

Janem Psotou ml. z Hradešína

/zvolen obecním zastupitelstvem 22. února ke dni 1. 3./

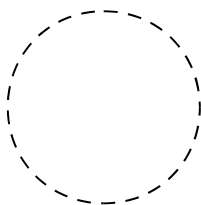
ROKU 2007

ČLENOVÉ LETOPISECKÉ KOMISE :

Mgr. **Jindra Barochová** ze Škvorce, Ing. **Miloslav Klicpera** ze Škvorce,
Bronislava Petrá z Třebohostic, **Jan Psota ml.** z Hradešína
PhDr. **Vladimír Trojan** ze Škvorce a **Lubomír Zajíc** z Třebohostic,

STAROSTOU MĚSTYSE :

Mgr. **Květoslava Bělohubá**, do 28. června 2007
Ing. **Antonín Rubín**, od 29. června 2007

razítko obce a podpis starosty

Kronikářský záznam obsahuje **57** stran a **1 CD** příloh a dokumentů
ve Škvorci dne 31. 12. 2007

Obsah

I. Úvod do Pamětní knihy městyse Škvorce

1. Zákon č. 132/2006 Sb. o kronikách obcí	Str. 3
2. Založení Pamětní knihy – kroniky	Str. 4
Kronika v minulosti – Založení nové kroniky – Nový kronikář	str. 4
Vedení Pamětní knihy	str. 4
3. Demografické a topografické údaje	Str. 5
Poloha a rozloha – Geologie	str. 5
Přírodní podmínky – Vodstvo – Správní členění	str. 6
Úřad městyse a pověřené úřady – Obyvatelé a domy	str. 7
Školství a vzdělání – Mateřská škola	str. 8
Zdravotnictví – Duchovní správa	str. 9
Doprava	str. 10
Turismus – Kultura a Sport	str. 11
Spolky a sdružení	str. 12
Obchod a služby – Chráněná území	str. 13
Technická infrastruktura – Vnější vztahy městyse	str. 14
Informační zdroje	str. 15

II. Historická část

4. Původ místních jmen Škvorec a Třebohostice	Str. 15
Škvorec – Třebohostice	str. 15
5. Historie	Str. 16
Škvorec	str. 16
Třebohostice	str. 17
6. Škvorec městysem	Str. 17
Povýšení na městys	str. 17
Konání městských trhů – Ztráta a znovunabytí titulu	str. 18
Znovunabytí titulu	str. 18
7. Symboly městyse	Str. 18
Historický znak – Pečeť	str. 19
Současný znak – Vlajka	str. 19
8. Nejvýznamnější pamětihodnosti v obci	Str. 20
Starý zámek – Nový zámek	str. 20
Římskokatolický Kostel sv. Anny	str. 21
Evangelický kostel – Zvonička v Třebohosticích	str. 21
Drobné sakrální a lidové památky	str. 21
Zaniklé památky – Ostatní památky	str. 22
9. Osobnosti	Str. 22
Olbram ze Škvorce	str. 22
Marie Terezie Savojská – Vilém Obštcírer – Božena Vykoukalová	str. 23
Čeněk Tonder – František Bohumil Škorpil – Karel Šimek	str. 24
Ferdinand Pantůček – Břetislav Jedlička-Brodský	str. 25
Stanislav Pokorný – Josef Křovák – Věra Suková – Jiří Lacina	str. 26

"...Nechť tato kronika slouží jako studnice moudrostí z minulosti a přítomnosti občanům přítomným a budoucím..."

1. Zákon č. 132/2006 Sb. o kronikách obcí

ze dne 14. března 2006

§ 1

Úvodní ustanovení

Každá obec vede kroniku obce (dále jen „kronika“), do níž se zaznamenávají zprávy o důležitých a pamětihodných událostech v obci pro informaci i poučení budoucím generacím.

§ 2

Vedení a uložení kroniky

- (1) Kronika je vedena jako ručně psaná kniha s číslovanými listy nebo v elektronické podobě s následným tiskem číslovaných listů po uzavření každého kalendářního roku na trvanlivém papíře určeném pro dokumenty, které se zajistí vazbou.
- (2) Nedílnou součástí kroniky je příloha, která obsahuje písemné, obrazové nebo zvukové dokumenty doplňující zápis v kronice.
- (3) Obec zabezpečí kroniku proti ztrátě, poškození a neoprávněnému přístupu.

§ 3

Zápis do kroniky

Zápis do kroniky se provádí nejméně jedenkrát za kalendářní rok. O obsahu zápisu rozhoduje obec.

§ 4

Nahlížení do kroniky

Do kroniky může každý nahlédnout ve vymezené době na obecním úřadě; pokud je nahlížení umožněno do kroniky ručně psané nebo do kroniky v podobě tištěné vázané papírové knihy s číslovanými listy, děje se tak pod dohledem kronikáře. Občan obce starší 18 let, jakož i osoba, které zákon přiznává práva občana obce, může navrhnout písemně změnu, doplnění nebo opravu zápisu v kronice. Obec na základě těchto návrhů podle okolností zápis v kronice opraví, doplní, nebo jinak změní.

§ 5

Zrušující ustanovení

Zrušuje se:

1. Zákon č. 80/1920 Sb. z. a n., o pamětních knihách obecních
2. Vládní nařízení č. 169/1932 Sb. z. a n., o pamětních knihách obecních

§ 6

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem třetího kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

Zaorálek v. r.
Klaus v. r.
Paroubek v. r.

2. Založení nové Pamětní knihy – kroniky

Kronika v minulosti

Za vůbec nejstarší škvoreckou kroniku je považována Památní kniha městyse Škvorce z let 1885-99, jíž založil a vedl kronikář Josef Čeněk Vykoukal, ředitel místní školy. Tato bohatě ilustrovaná a krasopisně vedená kniha je dnes uložena v archivu MěÚ Škvorec. Dalším obecním kronikářem se stal rovněž ředitel školy, spisovatel Čeněk Tonder z Třebohostic, který založil kroniku roku 1922 krátce po vydání zákona č. 80/1920 Sb. o pamětních knihách obecních. Kronika byla vedena i za druhé světové války až do 80. let 20. století. Posledním kronikářem byl pan Miroslav Vacek starší. Tehdy knihu potkal podobný osud jako v některých okolních obcích a kronika byla pro citlivé zápisy po roce 1989 zcizena. Obci zůstala pouze kazeta s volně vloženými čistými listy dokumentního papíru, které začínají stranou 342. Tolik tedy chybí stran kronikářských záznamů.

Založení nové kroniky

Podnětem k založení nové pamětní knihy byla vzrůstající potřeba zaplnit prázdné místo v historii důležitými událostmi ze života městyse a jeho obyvatel. Kronika nebyla za posledních 20 let ve Škvorci vůbec vedena, není kde navázat. Tuto skutečnost umocnilo vydání zákona č. 133/2006 Sb., o kronikách obcí (viz výše), který vešel v platnost 1. 7. 2006. Nový zákon ukládá obcím vést kroniku obce, do níž se mají zaznamenávat zprávy o důležitých a pamětihodných událostech v obci pro informaci i poučení budoucím generacím.

Nový kronikář

Ke dni 1. března 2007 byl zastupitelstvem městyse Škvorce jednohlasně jmenován novým kronikářem obce Jan Psota ml., narozen 1983, bytem Hradešín čp. 22, vykonávající v současné době činnost bezpečnostního pracovníka u firmy Westpoint, a.s. na Nejvyšším Kontrolním úřadě v Praze. Jmenovaný zastává úřady kronikáře na Hradešíně a externě v Rostoklatech. Po volbách do zastupitelstva v roce 2006 byl koncem listopadu osloven nově zvoleným zastupitelem a předsedou školské a kulturní komise PhDr. Vladimírem Trojanem ve věci založení nové kroniky. Po výsledcích výběrového řízení se jmenovaný rozhodl toto zodpovědné poslání přijmout, poněvadž se vedení kroniky neujal nikdo z místních rodáků.

Vedení Pamětní knihy

S příchodem nového kronikáře byly podniknuty kroky k založení nové Letopisecké komise - sdružení několika občanů ze Škvorce a Třebohostic (viz výše), jejíž členové pomáhají kronikáři zaznamenávat důležité události v roce. Vzhledem k tomu, že městys nebyl bohatý na kulturně-společenské události, postupoval kronikář systémem chronologicky za sebou jdoucích zápisů za uplynulý rok s tematikou značenou po stranách nebo uvnitř zápisu výstižnými hesly. Podklady ke každé události zapisoval v průběhu roku do konceptu, který na konci roku zpracoval formou ročního zápisu. Zápis je ke schválení Zastupitelstva městyse předkládán formou tištěného dokumentu, k němuž je zvlášť přiložena obrazová příloha.

Jan Psota ml., kronikář

ve Škvorci dne 31. 12. 2007

3. Demografické a topografické údaje

Poloha a rozloha

Městys Škvorec leží 25 km jihovýchodně od centra pražské metropole a 4 km jižně od města Úvaly na souřadnicích 50° 2' 25" severní šířky a 14° 43' 52" východní délky. Škvorec najdeme ve střední části okresu Praha-východ ve Středočeském kraji. Obec se rozprostírá na svazích Škvoreckého potoka při silnici II/101 spojující města Úvaly a Říčany.

Průměrná **nadmořská výška** obce je 305 metrů. Nejvyšším bodem katastru je vrch Plachta nad Třebohosticemi s kótou 391,2 m.n.m., nejnižším bodem pak polní cesta k Úvalům severně od sv. Donáta 289,7 m.n.m. Další výškové body jsou: sv. Donát 305 m.n.m., "U křížku" na Pazderně 329 m.n.m., práh kostela sv. Anny 317 m.n.m. a rozcestí Hradešín-Přišimasy 331 metrů nad mořem.

Obec tvoří 2 oddělená katastrální území: Škvorec s místní částí obce Třebohostice a sousedí s katastry 8 obcí. V okrese Praha-východ to jsou: město Úvaly (nejbližší město), obce Dobročovice, Zlatá, Sluštice, Březí, Doubek a v okrese Kolín obce Hradešín a Přišimasy. **Rozloha** katastru Škvorce od 19. století stagnuje. Roku 1850 činila pro Škvorec výměra 1466 jiter 790 čtverečních sáhů (843,8 ha) a Třebohostice měly jako samostatná obec rozlohu 764 jiter 10 sáhů (435,6 ha). Roku 1900 činila rozloha 1 281 hektarů (Škvorec 842 ha, Třebohostice 439 ha).

Dle údajů ČSÚ k 31. 12. 2006 činí celková rozloha katastru Škvorce včetně Třebohostic 1 274 ha. Území je děleno na:

orná půda	880 ha	zahrady	48 ha
ovocné sady	17 ha	trvalé travní porosty	27 ha
zemědělská půda	972 ha	lesy	194 ha
vodní plochy	5 ha	zastavěné plochy	24 ha
ostatní plochy	79 ha	celková výměra	1 274 ha

Ve Škvorci a jeho okolí jsou známy některé **názvy poloh**, menšího či většího topografického významu, určující odedávna v mapách i terénu polohu a charakteristiku místních tratí. Některé názvy z 18.-19. století:

Křemín a malý Křemín (zaniklá ves u Škvorce), pod zvonici, v lípách, u kamenného kříže, u dřevěného kříže (kříže k Hradešínu a Přišimasům), na vinici, nadýmáky, hadovka, na křemelu a křemílku, nad kamenným mostem, na šancích, u číhadla, čertovy doly a struha, u paní Káči (v lese, jižně od Plachty), šenkýřka, v mravištatech, u Rozumového lesíčka, na židovím, u dvou hrušek, obecní dolíky, na vybírce, za konvářovou zahradou, na jezírku, devatera, na vejminku, na radlici, u Hroušovy, v ouhořích, na rychtářství, v myší díře, u lávek, na dolejšce, u šišáka.

Dnes užívané názvy: u zámku, Na pazderně, Na vrchách, Filingrov, Na kořenicí, Čerták, U široké louky, Na Rybníčkách, Na vrchách, Na sadech, U červené skály, Na skalce (severně od Dymák), U porážky, Nad pivovarem, Višňovka (severně koupaliště), V aleji, V lipách, Purkrábka (naproti bývalému pivovaru), Pod školou, U široké louky, U kostela, U špejcharu, Dymáka, Dolíka, Před vodou, Za vodou.

Geologie

Škvorec leží v západní části Českobrodské tabule na okraji sázavské pahorkatiny. Po geologické stránce se území rozkládá na podloží algonkických břidlic a na zrnitých říčanských žulách Středočeského plutonu. Žuly můžeme pozorovat zejména v bývalém lomu na vrchu Plachta a směrem k Hradešínu. Oblastí probíhá ve směru SV-JZ úzký

pás, po jehož celé délce došlo ke kontaktní metamorfóze obou hornin – horniny zde při vyvření srostly. Tento pás směřuje od vrchu Klepce u Příšimas až k Říčanům. Břidlice jsou většinou jemnozrnné, tvořeny jemnými šupinkami slíd a chloritu s příměsí jemných zrn křemence a živců. Barvy přecházejí z šedých až tmavošedých tónů, při povrchu v důsledku zvětrávání pak přecházejí až do rezavě hnědé. Břidlici můžeme nalézt ve svazích Škvoreckého a Dobročovického potoka a také v bývalém lomu nad Pazdernou. O využití a těžbě sprašové cihlářské půdy svědčí existence menší cihelny ve Škvorci, kde byla výroba naposledy obnovena v letech 1968-72.

Přírodní podmínky

Katastrální plocha obce je silně zemědělsky využívána, přispívá k tomu mírně zvlněná krajina s půdou vysoké bonity. Půdy jsou rozrůzněny podle podkladu naplavenin od většího podílu černozemě po hnědozem. V krajině převládá zemědělství a lesní hospodářství s poměrně hustou sídelní zástavbou. Charakter krajiny je tvořen výraznými hřbety, jež oddělují jednotlivé vodní toky, přičemž krajinný profil mírně klesá po vrstevnicích od jihu k severu. Z klimatického hlediska lze území charakterizovat teplým, přitom mírně suchým podnebím s průměrnou roční teplotou 7-8 °C a ročními srážkami kolem 560-600 mm za rok.

Vodstvo

Územím protékají 2 potoky stahující vody převážně v SZ-S směru. **Škvorecký potok** dlouhý 9,471 km, pramení v horním hradešínském lese a protéká údolím Dolíka, okolo škvoreckého zámku, až ke komplexu horního a dolního úvalského rybníka, za nimiž se vlévá z pravé strany do Výmoly. Jediným přítokem potoka je tzv. Chudomel, pramenící jižně pod Hradešínem v poloze na Dymákách. Odtud stahuje vody do rybníku Na pazderně, tekoucí podél Úzké ulice, pivovarskou zahradou (s rybníkem), ústící krytým korytem do Škvoreckého potoka nad kamenným mostem u Sokolovny. Z hlediska životního prostředí je problémem tohoto vodního toku stálé znečišťování splaškovými vodami a nepovolené čerpání vody. **Třebohostický potok** dlouhý 8,871 km, pramení v lese Dubině u obce Doubek a protéká Babickým lesem, třebohostickým údolím, obcemi Zlatou a Dobročovicemi, kde se u jihozápadního cípu Škvorecké obory vlévá zprava do Výmoly. Ve Škvorci je **5 rybníků**: na náměstí (1841), na Pazderně, pivovarský, Na Dolíkách a v Třebohosticích. Ve Škvorci jsou patrné zbytky „zámeckého“ rybníka pod školou (1789), kterému dnes chybí přítok (původní přiváděn smrkovým potrubím z Pazderny, poté potrubím z potoka).

Správní členění

Škvorec býval do roku 1848 centrem stejnojmenného **panství**, sídlem vrchnostenské správy, již roku 1850 nahradila správa nově vzniklého okresu Český Brod. Od roku 1960 se stal Škvorec součástí okresu Praha-východ, k němuž byly připojeny Třebohostice jako místní část obce. Třebohostice náležely ve středověku nejprve k tvrzi ve Zlaté, později k tvrzi Sluštice. Správou náležela obec později k panství Kralovickému, Nupackému, Plaňanskému a nakonec ke Škvoreckému panství. Roku 1850 se staly Třebohostice samostatnou katastrální i místní obcí zřízením vlastního obecního úřadu a začleněním do okresu Český Brod. Při reorganizaci okresů došlo roku 1960 k trvalému připojení Třebohostic ke Škvorci. V roce 2000 byla správa okresu Praha-východ zrušena a působnost převedena na Středočeský kraj s pověřeným úřadem v Brandýse nad Labem, který vykonává správu bývalého okresu. V roce

2007 byl městys Škvorec včetně místní části Třebohostice začleněn do regionu Pošembeří, který vznikl 18. 12. 2006 založením o.p.s. (viz níže).

Úřad městyse a pověřené úřady

Městský úřad sídlí v radnici na Masarykově nám. 122. Zastupitelstvo městyse v čele se starostou je devítičlenné (viz roční zápis), stará se a zabezpečuje veškeré náležitosti a chod městyse vyplývající ze zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, obhospodařuje místní knihovnu, matriční obvod a oddací síň pro Škvorec a spádové obce, rovněž je zřizovatelem základní a mateřské školy.

Poštovní úřad – ve Škvorci se nachází pobočka úřadu České pošty, a.s. – Masarykovo nám. 25, PSČ 250 83. Spádovými obcemi jsou: městys Škvorec, místní část Třebohostice a obec Zlatá. Pracovníci této pobočky je Martina Tichá.

Obyvatelé a domy

Vývoj počtu obyvatel vyznačuje v Třebohosticích nejvyšší nárůst roku 1910, kdy zde po sčítání lidu evidujeme 281 trvale hlášených obyvatel (ve Škvorci 1070 obyv.). Roku 1930 žilo ve Škvorci 1 073 obyvatel, což představuje hodnotu, která byla překonána teprve v roce 2007. Úbytek obyvatel vykazuje Škvorec poprvé roku 1900 (-44 obyvatel), citelnější pokles vykazuje sčítání obyvatel v devadesátých letech (-102 obyvatel), kdy se stal rok 1991 v mnoha okolních obcích rokem vysoké migrace obyvatelstva za prací do větších měst. Pozvolný nárůst nastává od roku 1995, kdy se na území Prahy a jejího okolí rozvíjí plánovaná výstavba rodinných domů, čímž pochopitelně vzrůstá i počet obyvatel Škvorce.

rok	počet domů			počet obyvatel			
	Š	T	celkem	Š	T	celkem	
1788	68	17	85	---	---	----	--
1843	107	33	140	876	203	1079	--
1850	---	--	--	914	210	1124	SD
1869	121	38	159	966	253	1219	SD
1880	127	40	167	1021	249	1270	SD
1890	129	40	169	1032	224	1256	SD
1900	125	40	165	988	220	1208	SD
1910	145	42	187	1070	281	1351	SD
1921	153	44	197	1030	239	1269	SD
1930	200	52	252	1073	238	1311	SD
1950	220	62	282	905	184	1089	SD
Roku 1960 dohází k připojení obce Třebohostice							
1961	---	--	269	923	178	1101	SD
1970	223	51	274	922	146	1068	SD
1980	246	43	289	881	125	1006	SD
1991	285	58	343	779 [◻]	96 [◻]	875[◻]	SD
2001	308	64	372	809	107	916	SD
2007	366	74	440	978	123	1101	matrika

Legenda: ◼ nejvíce, ◻ nejméně, SD sčítání domů

Výstavba domů od poloviny 19. století pozvolna narůstá. První vlna urbanizace proběhla ve Škvorci v období let 1921-30, kdy evidujeme výstavbu 47 nových domů a v letech 1980-91 počet 39 nových domů. V

Třebohosticích probíhala výstavba domů mírněji. Při svazích zalesněného údolí Škvoreckého a Třebohostického potoka se nachází **2 chatové osady**: ERVET (ve Škvorci) a OLD WANDERERS (v Třebohosticích), čítající roku 2007 celkem 135 chat (Škvorec 65, Třebohostice 70). Chaty jsou využívány především v rekreační sezóně, během letních prázdnin. Rekreační zástavba mimo centrum městyse nemá negativní vliv na další rozvoj a nenarušuje životní prostředí.

Dle údajů matriky a ČSÚ čítal Škvorec na počátku roku 2007 celkem 1079 obyvatel (Škvorec 953, Třebohostice 126 obyv.). Výsledky sčítání domů činí celkem 433 domů (Škvorec 360, Třebohostice 73).

Školství a vzdělání

(2 školská zařízení, příspěvkové organizace obce)

Počátky školství ve Škvorci můžeme dohledat k roku 1705, kdy v čp. 52 vyučuje kantor Karel Benedikt Mikulášek Polický. Roku 1785 se učilo v „panské škole“ čp. 48 na náměstí, která měla 1 učebnu. Tato škola byla později přeložena do „bažantnice“ čp. 61. Roku 1839 byla škola již dvoutřídní. Třídy se jmenovaly „malá“ a „velká škola“. Roku 1852 byla škola přeložena do „Jägerhausu“ čili myslivny vedle kostela. Měla dobrou pověst a lidé ji nazývali „knížecí školou farní“, skrze patronaci majitele panství knížete z Liechtensteinu a příslušnosti k hradešínské faře. Roku 1875 došlo k rozšíření školy o 3. třídu, obec pro ni najala místnost v „ovčárně“ čp. 60. Roku 1880 pronajala obec dvě místnosti v čp. 112 „u Reichmannů“ pro účely 4. třídy, kde se učilo do roku 1890. Tehdy byla na ruině zámeckého paláce postavena nynější základní škola čp. 130.

Třebohostice školou příslušely nejprve ke Slušticím. V Třebohosticích byla škola zřízena až roku 1831, a to jako jednotřídní odbočka sluštické školy. V roce 1848 se stala škola v Třebohosticích školou filiální, přičemž se připojily obce Doubek a Zlatá. První školní budova byla vystavěna roku 1847 (do té doby se učilo v soukromých místnostech). Nynější nová škola byla vystavěna roku 1867. K rozšíření o 2. třídu došlo v roce 1880 a o 3. třídu roku 1904. Škola v Třebohosticích je v současné době pronajata k podnikání a tak dnes plní svou funkci pouze škola ve Škvorci, kam docházejí děti z Třebohostic.

Základní škola (Tyršova čp. 130) – Základní devítiletá škola sídlí v budově ve Škvorci. 1. a 4. třída v Třebohosticích byla nedávno zrušena a v současné době je tato školní budova pronajata k podnikání. Vzhledem ke klesajícímu počtu žáků je dnes škvorecká škola organizována jako šestitřídní. U tříd s menším počtem žáků došlo ke sloučení a šestá třída byla ke dni 31. 10. 2006 ukončena. Od roku 2005 působí na škole po Mgr. Janu Krásném ředitel Mgr. Miloslav Sedláček, pod nímž vyučuje 11 pedagogů. Prvotní cíl současného vedení školy je snaha zastavit klesající počet žáků, zvládnout přechodové stádium mezi současnými učebními osnovami a adaptací nového školního vzdělávacího programu. Při škole je zřízena družina. Škola nemá vlastní tělocvičnu a tak je k tomuto účelu užívána sousední sokolovna, kterou spravuje obec. Školní jídelna se nachází na náměstí, mimo areál školy a její vedoucí je Ilona Smolíková.

Mateřská škola (Čs. armády čp. 156) – Mateřská škola vznikla jako příspěvková organizace obce k 1.1.2003. Budovu MŠ, která je umístěna v někdejší „Pantůčkově vile“, spravuje soukromý majitel Ing. Vladimír Polanecký, jenž prostory pronajímá ředitelce školy paní Martě Vykouřilové. Školka s celkovou kapacitou 32 dětí má k dispozici zahradu při budově. O letních měsících 7-9/2007 došlo k účelové rekonstrukci, kdy

byly prostory MŠ rozšířeny na kapacitu 40 předškolních dětí, vybudována jídelna a provedena izolace (odvodnění) celé budovy.

Zdravotnictví (3 zdravotnická zařízení)

V přízemí škvorecké radnice je umístěna **ordinace praktického lékaře** MUDr. Lenky Kolkové, která ve Škvorci působí od roku 1996 za pomoci asistenční sestry. Spádové obce jsou: Škvorec, Hradešín, Přišimasy, Masojedy a Zlatá. Nejbližší lékařská ordinace a lékárna je v Úvalech a v Říčanech. Do 1. poloviny 90. let poskytovalo zdravotní péči pro Škvorec a okolí místní zdravotní středisko s pediatrem (dětským lékařem), zubařem a obvodním lékařem.

V přízemí škvorecké radnice se nachází rovněž **zubní ordinace** MUDr. Jindry Rothové, která zde působí od začátku roku 2006. Před tímto rokem byla po odchodu zubaře MUDr. Zdeňka Skály do Poříčan ordinace více než rok uzavřena.

Soukromé psychiatrické sanatorium TOPAS (Masarykovo nám. čp. 112), je zdravotnické zařízení zaměřené na komplexní péči v oboru gerontopsychiatrie. Jsou zde hospitalizováni pacienti s organickou duševní poruchou (demence u Alzheimerovy choroby). Sanatorium má kapacitu 80 lůžek a jeho jednatelem je MUDr. Aleš Kučera.

Duchovní správa (2 kostely, 1 diaspora a 2 hřbitovy)

Římskokatolická církev – filiální kostel sv. Anny – administrátor hradešínské farnosti **P. Vincenc Mrtvý, SDB**, do 09/2007 (+). Novým administrátorem excurrento od 10/2007 **P. Krzysztof Lach** z Úval.

Nejstarší zmínky o škvoreckém faráři pochází z roku 1386, roku 1406 je jmenována hradní kaple a roku 1410 poprvé vlastní kostel. Ten dnešní kostel sv. Anny byl vystavěn v 18. století péčí Marie Terezie Savojské (viz níže „Památky“). Po dostavění kostela sv. Anny bylo hradešínským farářem Ignácem Löwem usilováno o snesení farnosti do Škvorce, k čemuž ale nakonec nedošlo. A tak spravovali škvorecký kostel faráři z Hradešína, kteří zde od roku 1735 vyučovali také katechismus.

Škvorec byl po všechny časy součástí fary na Hradešíně, jejíž dějiny sahají až k roku 1367. Po husitské reformaci se stal Hradešín filiálkou tuklatské fary. K obnovení fary došlo až roku 1734, 21. 8. 1905 povýšil arcibiskup Leo, kardinál ze Skrbenských faru na děkanství a 1. 7. 1994 byl Hradešín potvrzen opět jako farnost. K poslední změně ve správě došlo 1. 10. 2007, kdy se hradešínská farnost stává farností excurrento – čili farností s vnějším správcem. Farnost spadá do vikariátu Jílové.

V roce 2007 zesnul dlouholetý farář a administrátor kostela sv. Anny ve Škvorci P. Vincenc Mrtvý SDB. Skrze nedostatek kněží po něm nastoupil ve službách Božích úvalský farář P. Krzysztof Lach, rodem Polák, který hradešínskou farnost přijal pod svou správu. Do farnosti náleží: farní kostel Zvěstování Páně v Úvalech, farní kostel sv. Jiří na Hradešíně, filiální kostel sv. Petra a Pavla v Horkách (Přišimasy) a filiální kostel sv. Anny ve Škvorci, kde se Mše svatě konají nyní každou sobotu od 17:00 s platností nedělní mše. Při kostele sv. Anny leží hřbitov založený 1864.

Českokobratrská církev evangelická (Husova 133.) – evang. kostel, fara – administrátorem je **Mgr. Elen Plzánková**

První evangelický sbor vznikl krátce po vydání tolerančního patentu roku 1781 ve Kšelích, který soustřeďoval i evangelíky z Českobrodsko. Sbor se rychle rozrůstal a v oblasti mezi Kouřimí a Uhříněvsí vznikla potřeba zřídit druhé centrum evangelické obce ve Škvorci – vikariát. Kazatelská

stanice byla zřízena roku 1884 v domě Václava Řepky. Bohoslužby vykonával zhruba 1x měsíčně farář Karel Molnár ze Kšel. Roku 1889 se stává Škvorec filiálním sborem se 180 členy. Roku 1892 bylo započato se stavbou neogotického kostela, k jehož otevření došlo již v roce 1893 (viz níže „Památky“). Prvním farářem se stal roku 1907 Jarolím Nešpor, za něhož byla v roce 1907 vystavěna farní budova. U Třebohostic se nachází hřbitov církve československé evangelické. V letech 1920-43 zde působil farář J. J. Myška, který se zasloužil o rozvoj sboru. V té době působil sbor ve čtyřech okresech.

Koncem roku 1993 odešla ze Škvorce během generálních oprav kostela vikářka Irena Skeříková, která zde působila od roku 1982. Uprázdňená fara byla pronajata rodině Ženatých. Dokončení zdlouhavých oprav se kostel dočkal v roce 2003. V současné době má sbor kazatelské stanice v Úvalech a v Újezdu nad Lesy. Administrací je pověřena Mgr. Elen Plzáková z farního sboru Praha 3 – Jarov a funkci kurátorky (správce) zastává Ing. Marta Levá z Úval. Bohoslužby se konají ve škvoreckém kostele 2. a 4. neděli v měsíci. Biblické hodiny poslední čtvrtek v měsíci na faře ve Škvorci. Každým rokem se pravidelně v čase adventu koná v kostele koncert komorní hudby úvalského souboru Christi.

Církev československá husitská modlitebna Topas – farářka Mgr. **Jitka Pokorná** z Úval

Místem založení náboženské obce (původně Církve československé) dne 10. 3. 1921 byl Škvorec, který byl sídlem duchovní správy úvalského regionu. Celkový počet členů této církve byl v zakládajícím roce 1446 občanů s 304 školními dětmi. Většina zakládajících členů církve žila ve Škvorci a profesí se jednalo především o železniční zaměstnance.

V současné době je Škvorec veden jako **diaspora** náboženské obce Úvaly s 12 členy z 870 obyvatel obce. Bohoslužby se konají 1x měsíčně ve společenské místnosti Sanatoria TOPAS s.r.o. na náměstí.

Doprava

Dopravní spojnici II. třídy č. 101, spojující Úvaly s Říčany, využívá vysoké procento řidičů nákladních vozidel a kamionů TIR ke zkrácení cesty z Hradecké D11 (Exit 8-Jirny) k Brněnské D1 (Exit 11-Jesenice). Stávající komunikace představuje pro obec značnou dopravní zátěž, kterou v budoucnu zmírní stavba přeložky. Nový obchvat je projektován kolem obcí Křenice, Sluštice, Zlatá a severně nad Škvorcem bude napojen na stávající silnici, čímž dojde k eliminaci hluku a prašnosti. V severní části katastru je současně plánováno napojení II/101 na vysokorychlostní obchvat R1 v jižní části Úval s předpokládaným nájezdem v údolí Škvoreckého potoka mezi Škvorcem a Úvaly. Silnice III. třídy sbíhající se z okolních obcí do centra městyse a komunikace v obci a místní části Třebohostice jsou ve většině případů v neuspokojivém technickém stavu a vyžadují častější údržbu a opravy.

Škvorec je dostupný pražskou a příměstskou hromadnou dopravou. V obci je celkem 5 autobusových zastávek: Škvorec-rozcestí; Škvorec-MŠ (Mateřská šk.); Škvorec-náměstí; Škvorec-Třebohostice a Škvorec-Zlatá rozcestí, jimiž projíždějí 3 linky: **č. 329** Pražské integrované dopravy (PID) společnosti Ropid, odtud jezdí k metru Depo-Hostivař, **č. 391** (PID) odtud jezdí k nádraží v Říčanech a **č. 423** Kolínské autobusové dopravy (OAD) jezdí přes Škvorec z Doubravčic do Úval. Nejbližší železniční stanice je v Úvalech (4 km), kde se zároveň nachází přestupní zastávky příměstských autobusů ve směru Praha-Černý Most, Brandýs nad Labem, Říčany, a Praha-Klánovice.

Od 19. století zajišťoval spojení mezi Škvorcem a nádražím v Úvalech omnibus s koňským potahem pana Filingera. Po 1. sv. válce zajišťovaly tuto dopravu pravidelně malé autobusy paní Kalabisové, pana Strnada z Doubravčic a pana Studeného, jenž zajišťoval i občasnou dopravu do Č. Brodu. Dopravu do Prahy k Wilsonovu (Hlavnímu) nádraží zajišťovala autobusová linka Firestone. Kolem roku 1950 převzal veškerou dopravu národní podnik ČSAD.

Ve Škvorci je Masarykovo náměstí a **28 ulic** se jmény: Barákova, Čs. armády, Havlíčkova, Husova, Jiráskova, K cihelně, Komenského, Lesní, Lipová, Na Dolíkách, Na Dymákách, Na Pazderně, Na Vyhlídce, Nad Pivovarem, Příčná, Říčanská, Sadová, Slunečná, Smiřických, Tyršova, U hřiště, U potoka, U Pražírny, Úzká, Za starou poštou, Za zahradami a Zahradní. V únoru 2007 přibýly další 3 ulice v nové zástavbě: Nad Rybníkem, Nad Vápenkou a U Višňovky.

Turismus

Škvorec je silně využíván turisty, neboť jeho území leží mezi oblastí turistické sítě hlavního města Prahy a stezkami Posázaví. Přes Škvorec vedou 3 značené turistické cesty, které obhospodařuje Klub Českých turistů. Z těchto tras je významem důležitá **červená** stezka (č. 0009), která u sochy sv. Donáta zachovává starou historickou obchodní stezku na Hradešín a ke Škvorci → Úvaly, nádraží, dvůr Hostín, rozcestí sv. Donát, Hradešín, až Senohraby, nádraží o celkové délce 32,0 km; **červená** (č. 0010) → Praha-Klánovice (žst.), Ve Vidrholci (Klánovický les), Nová Sibřina (kamenný mostek u Škvorecké obory), Dobročovice, Škvorec, Třebohostice, a Říčany, nádraží, kde je stezka ukončena o celkové délce 18,5 km; **žlutá** (č. 6003) → sv. Donát, Škvorec, Doubek a Mukařov o délce 8,5 km.

Cyklostezky v obci a okolí nejsou doposud vybudovány. V průběhu roku 2007 byl MAS Pošembeří podán projekt na územní zřízení nových cyklotras v regionu pod názvem „Česká hrouda“. Stezky by měly v budoucnu propojit všechna významná místa a památky regionu. Sv. Donát u Škvorce představuje výchozí bod a komunikační uzel.

Kultura a sport

Škvorec a jeho obyvatelé žijí malovesnickým životem. Mezi obvyklé **kulturní akce** můžeme uvést vesnické taneční zábavy a hasičské plesy v místní Sokolovně, která slouží svými prostory rovněž jako cvičiště blízke školy i jako místnost jednání Zastupitelstva obce.

Budova škvorecké **sokolovny** pochází z roku 1933. Byla postavena na místě vyhořelé dřevěné sokolovny z roku 1926, kterou obec vybudovala z pavilonu živnostenské výstavy 1925 v Praze-Holešovicích. Sokolovnu vlastní obec a udržuje ji pověřený správce (viz spolky „Sokol“).

Mezi **tradice** patří jednou za dva roky konané Staročeské máje, každý rok konané pouťové zábavy s atrakcemi na sv. Annu, školní besídky, adventní komorní koncerty v evangelickém kostele a rozsvěcení Vánočního stromu na náměstí.

Ve Škvorci se nachází obecní **knihovna** s přístupem na internet, čítající cca 3 500 svazků, umístěná v prostorách místní radnice. Knihovnu vede Miriam Korduliaková.

Ve Škvorci je **fotbalový stadion** J.Votavy, na němž se konají soutěže a fotbalová utkání místního fotbalového klubu TJ Sokol Škvorec. Na

Dolíkách a u Třebohostic se v rekreačních osadách nachází hřiště pro volejbal a nohejbal.

Spolky a sdružení

Sbor dobrovolných hasičů ve Škvorci – založen pod názvem „Spolek dobrovolných hasičů v městysi Škvorci“ 6. 7. 1889. Zakládajícími členy bylo 48 občanů, mezi nimiž se podílel i starosta městyse Škvorce pan J. Kulič, pp. Güntner, Škorpil, Mašín, Šmíd a pan Koníček. Cvičiteli sboru byli Václav Šmidlík a Jan Ešner z Úval. Na ustavující valné hromadě byl zvolen velitelem J. Šmíd, podvelitelem J. Štěpán. Roku 1889 byla od firmy Smekal ze Smíchova zakoupena dvouproudá stříkačka, která byla do Škvorce dopravena 10. 10. 1889 za velké slávy. První župní sjezd se ve Škvorci konal 7. 7. 1901. Za dobu své existence poskytl sbor pomoc při požárech, jak v místě tak i v okolních obcích. 16. 7. 1914 poskytl pomoc v obci při náhlé povodni, zachránil ze zatopených bytů několik osob. Ve světové válce padlo 6 členů sboru. Sbor čítal roku 1938 celkem 53 členů, měl svou zbrojnici, v níž byla jedna motorová a jedna ruční dvouproudová stříkačka a nářadí. Sbor měl dále samaritánský odbor, který měl roku 1938 se složkou CPO 20 členů. SDH pořádal každoročně vzdělávací kurzy; měl vlastní odbornou knihovnu, pohřební, úrazové a přípravní pojištění (úhyn dobytka). Nová hasičská zbrojnice a klubovna byla postavena v akci „Z“ roku 1985 na místě bývalé pekárny pana Hrdličky.

SDH Škvorec koná vedle své nejdůležitější činnosti pravidelné kulturní akce pro občany: plesy hasičů, dětské karnevaly, sběry železného šrotu, pálení čarodějnic, Staročeské máje, taneční zábavy a dětské dny. Ve své činnosti nezapomíná ani na vzdělávací kurzy a školení členů, která vedou k zlepšení profesionality nejen při zásazích, ale i v prevenci.

Složení výkonného výboru SDH Škvorec za rok 2007:

Karel Rejfeč, starosta sboru; Jiří Brich, velitel sboru; Radek Procházka, zástupce velitele sboru; Karel Suk, hospodář; Petr Mařík, referent MTZ; Drahomíra Červová, předseda KRR; František Žaba, člen KRR/revizor/správce klubovny; Jaroslav Štefl, kronikář; Miroslav Rokoš, strojník, Karel Pelcl, člen výboru.

TJ Sokol Škvorec – druhé nejstarší sdružení, které působí ve Škvorci od 11. 4. 1898, kdy bylo založeno. Iniciátory založení sokolské jednoty byli majitel pivovaru Alois Koldinský, lékař Václav Golombiovský a dokonce i sokolská středočeská župa, která do Škvorce uspořádala na jaře 1898 výlet, aby zde podpořila myšlenku založení tělovýchovné jednoty. Zakládajícími členy Sokola bylo 15 občanů: Fr. Adamec, rolník; Pavel Budil, učitel; Ant. Dočekal, učitel; Fr. Günther, obuvník; MUDr. Václ. Golombiovský, lékař; Fr. Chroust, rolník; Jan Křovák, stavitel; Jos. Kulič, obchodník; Fr. Paul, listonoš; Jo. Procházka, krejčí; Jos. Sícha, obchodník; Čeněk Tonder, řídící učitel; Jan Urazil, truhlář; Václ. Zadák, pekař a Klement Zíka, zahradník. TJ Sokol vyvíjel svou činnost po stránce sportu a tělovýchovy. V roce 1901 se zúčastnila škvorecká jednota IV. všesokolského sletu v Praze v počtu 15 mužů. Roku 1902 byl založen divadelní kroužek, 1905 pěvecký odbor Sokola. V roce 1912 se zúčastnilo 14 mužů a 6 žen cvičení na V. všesokolském sletu v Praze. Od roku 1924 uvažoval TJ Sokol o výstavbě nové sokolovny s rozpočtem 50 000 Kč. Pozemek byl zakoupen od obce a sousední pozemek darovala místní školská rada. Roku 1925 byla na živnostenské výstavě v Holešovicích koupen dřevěný výstavní pavilon za 25 000 Kč, jeho skutečná hodnota však byla 135 000 Kč. Vůbec největší akcí TJ Sokola

byla "Staročeská pouť" pořádaná 21. 8. 1927. Sešlo se tolik návštěvníků, že se na vstupném a atrakcích vybralo přes 30 000 Kčs a přes náročnou organizaci akce zůstalo sokolům celkem 10 000 Kčs čistého zisku, což byla na tehdy mimořádně vysoká částka.

Vedle činnosti TJ Sokola byl založen 16. 5. 1928 členy sokola a jednoty Sportovní klub. Vedle fotbalové činnosti konalo sdružení taneční zábavy a koncerty. Roku 1931 zřídil TJ Sokol za přispění občanů vlastní kino. Dne 3. 3. 1932 potkala TJ Sokol katastrofa. Do základů vyhořela dřevěná sokolovna. A tak byla uskutečněna sbírka na stavbu nové sokolovny, která nakonec stála 176 000 Kč. V roce 1935 otevřel TJ Sokol zvukové kino. Během války byl TJ Sokol v roce 1941 rozpuštěn a jedinou činnost provozoval fotbalový oddíl. Po válce se potýkal TJ Sokol s řadou problémů, pozvolna začaly konat činnost jednotlivé složky. Roku 1961 vyhrál fotbalový klub okresní přebor a postoupil do I.A. třídy, kde hrál 2 roky. V roce 1963 bylo dobudováno lední kluziště s osvětlením a roku 1968 bylo dostavěna nová klubovna s kabinami u hřiště.

TJ Sokol se registroval 11. 4. 1991 jako občanské sdružení se sídlem U hřiště 228, Škvorec. Pro rok 2007 je složení Sokola následující: Výbor TJ Sokol Škvorec: Josef Pelcl, předseda; František Bambula, místopředseda; Bohumír Graman, sekretář. Trenéry mužstev TJ Sokol jsou: Pavel Pont a Josef Stehlík Josef za Žáky; Petr Němeček, Štěpán Paul a Jakub Sommer za Dorost; Jiří Pikner a František Bambula za I.A. mužstvo; Julius Abraham za I.B. mužstvo a trenérem Staré gardy je Petr Davídek.

Myslivecké sdružení

Myslivecké sdružení Škvorec se sídlem v Tyršově ulici 4. vzniklo jako občanské sdružení 4. 9. 1992. Současným předsedou je MUDr. Soukup.

Spolek baráčníků a Rybářský spolek

V současné době nevyvíjí sdružení téměř žádnou činnost.

Klub pro rozvoj Škvorce a Třebohostic – Nové občanské sdružení bylo založeno 13. 9. 2007 s 9 členy. Předsedou byl zvolen jeho zakladatel PhDr. Vladimír Trojan, který je zároveň předsedou Kulturní a školské komise na radnici. Hlavní činností sdružení je organizace a konání kulturních akcí pro občany, spolupráce s ostatními organizacemi a místní samosprávou. Klub se stal členem MAS Region Pošembeří a chce se dle svých možností podílet na strategickém plánu rozvoje regionu.

Obchod a služby

Škvorec poskytuje zázemí v nabídce obchodu a služeb. Drobné řemeslné provozovny a sklady jsou situovány mimo centrum, obchody naopak při náměstí nebo v jeho blízkosti: smíšené zboží, cukrárna, maso-uzeniny s výrobou a jídelnou Roman Švejda (Tyršova), 3 hostince: U Vacků, U Zálabských a U myslivce (p. Čutka), vinárna Dionysios a trafika (René Diviš). Elektro-želez. Hlávka (Masarykovo nám.) ukončil činnost ke dni 1. 1. 2007. Z větších soukromých firem: Parkety Klein, Recyklace a autodoprava Kotval, Gastro Barcon v areálu nového zámku, Nábytek CK Alba, Axis4-info (Masarykovo nám.). Zařízení městské správy a požární ochrany jsou umístěny ve středu obce. Ve Škvorci je pobočka České pošty, a.s. (viz výše), soukromé sanatorium TOPAS (viz výše), fotbalový stadion a sokolovna (viz výše).

Chráněná území

500 metrů jihovýchodně nad Třebohosticemi se pod vrchem Plachta 391 m.n.m. nachází Přírodní památka bývalý **lom na Plachtě**, který byl ONV

Praha vyhlášen 16. 2. 1990 jako Chráněný Přírodní Výtvar, roku 2000 jmenován **Přírodní Památkou** za účelem ochrany žulového lomu se zatopenými vytěženými prohlubněmi. Na území o rozloze 0,7918 ha se nalézá opuštěný lom, který je dnes zčásti zatopený a nevyužívaný, poskytující útočiště plazům a obojživelníkům (skokan hnědý, štíhlý a zelený, ropucha obecná a zelená, kuňka ohnivá, čolek velký a zelený, užovka obojková a ještěrka obecná. V tůních se vyskytuje také řada bezobratlých živočichů (měkkýši, vážky, chrostíci). Z flóry jmenujme žabník vodní, nebo kociánek dvoudomý. Území náletově zarůstá akátem, břízou, modřínem, borovicí, vrbou a jalovcem.

Ve Škvorci se nachází několik chráněných stromů a 1 alej. Ve všech případech jsou zde zastoupeny lípy malolisté (*Tilia platyphyllos*): 4 lípy u sochy sv. Donáta, vysazené při stavbě sochy roku 1765, které byly vyhlášeny Památnými stromy roku 1993, dále 4 lípy pod Hradešínem v zatáčce silnice Škvorec-Přišimasy, vysazené v období moru v letech 1770-71 na hromadném pohřebišti a v neposlední řadě alej od rozcestí Zlatá-Dobročovice, vysazené při silnici k Dobročovicím. Většina stromů je vlivem stáří ve špatném stavu.

Technická infrastruktura

Škvorec je obec s občanskou vybaveností, jejíž základy tvoří veřejný vodovod, plynofikace a kanalizace s napojením na ČOV. **Plynofikace** obce byla vybudována ve 3. etapách v letech 1992-94 a dokončena roku 1998 v celkové hodnotě 8 923 000,-- Kč. Rozvody a distribuci plynu zajišťuje fa. Středočeská plynárenská, a.s. **Veřejný vodovod**, byl vybudován během roku 2002 jako skupinová zakázka pro obce Škvorec, Tuklaty, Břežany II. a Rostoklaty. Provoz vodovodního řádu obstarává Vodohospodářská společnost VHS Vrchlice-Maleč, a.s., která vodovod uvedla do chodu dne 13. 12. 2002 otevřením vodojemu. Pitná voda je přiváděna z vodovodního řádu Praha 9-Rohožník. V roce 2005 byla firmou Neptun PRESSKAN, s.r.o. dokončena I. etapa tlakové **kanalizace** s připojením na místní čističku odpadních vod ČOV. Čistička je ve vlastnictví městyse a ta ji od roku 2007 provozovala ve zkušebním provozu. Kanalizace není zavedena v části obce a v Třebohosticích, kde k tomu dojde ve II. etapě výstavby během několika let. Přes katastr obce je vedena transformovaná **elektrorozvodná síť** vysokého napětí. Ve směru Březí-Přišimasy je vedena síť o napětí 400 kV. Od Úval je pak vedením zásobován Škvorec, Doubek, Hradešín, Masojedy a Sluštice sítí o napětí 22 kV s rozvodnami „na Vrchách“ a v údolí „na Dolíkách.“ Distribuci elektrické energie zajišťuje společnost ČEZ a.s. Pevná **telefonní síť** je ve vlastnictví společnosti Telefonica O2 Czech Republic, oblast je pokryta signálem tří operátorů mobilní sítě (O2, T-mobile a Vodafone).

Vnější vztahy městyse

Škvorec (obec i Klub pro rozvoj obce) jsou od roku 2007 členy Místní akční skupiny – MAS **Pošembeří**, sdružení 37 obcí, řady podnikatelů a neziskových organizací (NNO) v okrese Kolín, Nymburk a Praha-východ, sjednocené v obecně prospěšné společnosti **Region Pošembeří**, o.p.s.

Členy jsou 2 města (Český Brod a Úvaly), 3 městyse (Kounice, Nehvizdy a Škvorec) a obce: Břežany II., Bříství, Černíky, Doubravčice, Hradešín, Chrást, Chrášťany, Klučov, Kšely, Masojedy, Mrzky, Poříčany, Přehvozdí, Přistoupim, Přišimasy, Rostoklaty, Tismice, Tuchoraz, Tuklaty, Vrátkov, Vykáň, Dobročovice, Horoušany, Jirny, Květnice, Mochov, Nehvizdy, Sibřina, Sluštice, Šestajovice, Štíhllice, Vyšehořovice, Zlatá.

Cílem této o.p.s. je koordinace rozvoje a propagace regionu Pošembeří, probouzení a prohlubování patriotického vztahu občanů k regionu, zachování venkovského rázu krajiny, sídel a jejich hodnot, ochrana životního prostředí a podpora multifunkčního zemědělství ve všech jeho formách včetně obnovitelných zdrojů energie, podpora malého a středního podnikání regionu s cílem vytváření nových pracovních příležitostí, příprava informačních, metodických a vzdělávacích materiálů včetně školních pomůcek s důrazem na volnočasové aktivity a celoživotní vzdělávání, participace na rozvoji lidských zdrojů včetně zajišťování osvěty a vzdělanosti lidského potenciálu regionu, komunikace s orgány státní správy a samosprávy včetně struktur EU.

Informační zdroje

Občané jsou o veškerém dění v obci informováni různými prostředky, jsou jimi: jednání zastupitelstva obce na veřejných zasedáních, úřední deska na náměstí u autobusové zastávky, oficiální webové stránky obce www.obecskvorec.cz, Škvorecký zpravodaj, místní čtvrtletník věnovaný zájmům Škvorce a okolí, plakátovací plochy a v neposlední řadě obecní rozhlas.

4. Původ místních jmen Škvorec a Třebohostice

Škvorec

Jméno Škvorec (latinsky Scvoretium) je ženského rodu (Profous 1957), ale používá se dodnes většinou v rodu mužském (Tonder 1899). Další takové jméno se jinde v Čechách nevyskytuje. Vzniklo buď podle jména významného obyvatele **Škvora**, který je uveden v pověsti mystifikátora Václava Hájka z Libočan z 9. století, nebo lze toto jméno vyložit dle staroslovanského **Škorec, špaček** (Jungman IV, 477).

Od první písemné zmínky z 14. 7. **1279** sledujeme v listinách různé obměny stejného jména, jak je zapsali písaři z doslechu. Nejstarším známým tvarem je přízvisko královského číšníka Domaslava ze Škvorce „de Squorz“, v kronice kanovníka Františka Pražského je uvedeno „de Kworcz“. Od 14. století se název Škvorec vyskytuje v různých podobách, a to do roku 1921, kdy byl městyši úředně ponechán název Škvorec.

13. století -	1279 de Squorz
14. století -	Kworcz , Skworzecz, 1382 de Schquorczie , 1385 Swrcz , Skworecz, Scworecz, 1386 Skuorc , Skworz
15. století -	Sqwor(c)z, Sskworcz(e), Squor(e)cz, Skorc , Skworzecz, Sskworec
16. století -	Škvořec, 1512 Škvořeckého ,
17. století -	1628 Škvorčího , Škvořetický , Sskworecz, Schkworit
18. století -	1712 Skworetitz, Schoanecz , Schworecz, Skworets 1773 Sleworez , Schkworecz, Sskworecz, Sskworžecz
19. století -	Skworetz, 1847 Škworec, Škvořec
od 1921 -	Škvorec

Třebohostice

Jméno obce Třebohostice prý vzniklo od jména zakladatele **Třebohosta** (Profous 1957). Hodnověrnější vysvětlení můžeme hledat v událostech, které se na tomto místě odehrály v minulosti. Slované se scházeli na kopcích aby obětovali pohanským bohům při různých bohoslužbách – **třebu** (Válek 1924). Tím místem byl vrch Plachta, kde se k scházeli

„**hosté**“ zblízka i daleka. Na vrchu se nachází bývalý lom, kde se v minulosti nacházely žulové kameny s obětními mísami.

Nejstarší písemný údaj o Třebohosticích pochází z roku **1377**, kdy se majitelem domu čp. 797. na koňském trhu (Václavském náměstí v Praze) uvádí novoměstský měšťan Ješek čili Jan z Třebohostic „de Trziebohosticz“. V dalších letech se název nikterak neměnil až do 17. století, kdy pisař obec zapsal jako „Třeboštice“ a jiný posléze jako „Střebohostice.“ Tento tvar s původním názvem soupeřil 300 let, teprve roku 1921 došlo k trvalému ustálení jména v původní Třebohostice.

14. století –	1377 de Trziebohosticz
15. století –	in Trzebohosticzich, v Třebohostici
16. století –	Trzebohosticze
17. století –	1621 Třeboštice , Strzebohostice, Trzebohosticze,
18. století –	Trzebohofticz
19. století –	Střebohoftitz, Třebohostice, Střebohostice
od 1921 –	Třebohostice

5. Historie

ŠKVOREC

Nejstarší doložené zmínky o Škvorci pochází z roku 1279, kdy byl majitelem vsi neblaze proslulý královský číšník **Domaslav ze Škvorce**, který byl stavebníkem škvoreckého hradu. Dalšími majiteli byli pražští měšťané **Olbramovici** s pěti plameny ve znaku, z nichž se stal **Olbram ze Škvorce** (1377-1402) roku 1396 čtvrtým pražským arcibiskupem. Za vlády tohoto rodu došlo ve Škvorci okolo roku 1400 k rozšíření hradu, kdy byla ke starému paláci přistavěna gotická brána s kaplí a padacím mostem. Škvorec nyní již jako středisko stejnojmenného panství přešel roku 1462 do rukou pražskému purkrabímu **Čeňkovi z Klinšteina**, který měl ve znaku dvě zkřížené ostrve ve zlatém štítě. Jeho syn **Jan Škvorecký** sjednal u krále Vladislava Jagelonského povýšení vsi Škvorec na **městečko**. Stalo se tomu 13. 12. 1497. Král udělil novému městečku znak a povolil měšťanům užívání zelené pečeti a konání výročních trhů. Protože se páni z Klinšteina velmi zadlužili, přešlo Škvorecké panství roku 1532 na **Zikmunda Smiřického ze Smiřic**, který nákladně přestavěl starý nevyhovující hrad v renesanční zámek. Smiřičtí s černobílým na koso půleným štítem rozšiřovali svá panství znamenitě. V roce 1560 došlo po plných 100 letech ke **spojení panství**, kdy přikoupil **Albrecht Smiřický** ke Škvorci polovinu městečka Úval, statek Hostyni (Hostín) s tvrzí, pustou tvrz v Hodově a část Hradešína. Z pánů Smiřických došel největší slávy **Albrecht Jan Smiřický** (1594-1618), který se činně účastnil Stavovského povstání na Pražském hradě. Ve svých 24 letech se měl stát dokonce Českým králem, ale zemřel roku 1618 na zimnici. Po smrti byl Albrecht za protihabsburskou činnost královskou komorou odsouzen ke ztrátě všeho jmění a jeho památka byla navždy zatracena. Část majetku se podařila ukořistit ziskuchtivým příbuzným **Albrechtem z Valdštejna**. Ten prodal Škvorec i s panstvím roku 1623 knížeti **Karlu z Liechtensteinu**. Za třicetileté války zámek zapálili Švédové, k jeho obnově došlo až na počátku 18. století za vlády knížete **Jana Adama Ondřeje z Liechtensteinu**. Jeho dcera **Marie Terezie Savojská** (1694-1772) se stala na středočeských panstvích

velmi oblíbenou vladařkou. Její šlechtnost a dobročinnost přesahovala mezinárodního měřítka. Roku 1765 dala postavit u Škvorce **sochu sv. Donáta** a v letech 1759-67 vystavěla ve Škvorci filiální **kostel sv. Anny**. Vrchnostenské úřady byly roku 1848 zrušeny a veškerá správa obcí byla převedena na nové Obecní úřady. Zbytkové knížecí **lesy a dvory** byly včleněny do správy Velkostatku Škvorec-Uhřetěves a lesy zůstaly knížeti až do konfiskace roku 1948. V období let 1889-90 byla na místě rozbořeného zámeckého paláce vystavěna **škola**. Pod zámek stával ještě na počátku 20. století proslulý parostrojní **pivovar**, původně ze 17. století, jež vařil granátový ležák až do zrušení roku 1924, kdy byl upraven ve sladovnu.

TŘEBOHOSTICE

První listinná zmínka pochází z roku 1377 a ve zdejší vesnici vládl slovy i činy pražský úředník Jan čili **Ješek z Třebohostice** (1377-80). Po Ješkovi získává obec staroměstský měšťan **Reinhard mladší ze Zlaté**, sídlem na tvrzi ve Zlaté. Ten 25. 3. 1417 vyznává, že své dědictví sestávající z rodové tvrze ve Zlaté, poplužní a robotní dvory včetně Třebohostic s ročními platy 16 kop grošů prodal **Janu Švorcenšternovi** z Prahy a jeho manželce Kateřině za 500 kop grošů českých. Jenže nový pán zdejší tvrze ještě téhož roku umírá a o dědictví vznikl nemalý spor. 19. 6. 1417 se konalo soudní přelíčení mezi **Haškem z Valdštejna** a jeho manželkou Brigitou, dcerou Kateřiny z prvního manželství o věno, jež si Brigita nárokovala na Třebohosticích a Zlaté. Soudem vyšlo najevo, že bylo Brigitě věno přirčeno dřív, než její matka s Janem Švorcenšternem koupili zmíněné vesnice, a tak zde nemají právo věno nárokovat. Třebohostice náležely k Zlatské tvrzi a ta erbovními rodinám – po roce 1491 ke Kralovickému panství a později ke Křenickým. Z významných rodů připomeňme **Mnichy ze Zlaté a Zvíkovce** a po nich **Pechance z Kralovic** a rytíře **Skalské z Dubu**. K připojení vsi ke Škvoreckému panství došlo po Bílé hoře, kdy zkonfiskované „Třebohostice“ zakoupila roku po roce 1623 **knížata z Liechtensteinu**. Jedna ze starých legend vypovídá, že se na Plachtě nalézá veliký žulový kámen, na kterém je vytačeno 13 sedadel. Právě zde prý Ježíš odpočíval se svými apoštoly, když společně chodili po světě. „To největší sedadlo patřilo právě Ježíši, po jehož boku seděl Jan s ostatními. Jidáš seděl za nimi.“ Ve skutečnosti jde o skalní mísy, které vznikly pozvolnou vodní erozí, která po miliony let narušovala pevnost skalního masívu. Dnes sedadla na Plachtě nenajdeme, byla zničena počátkem 20. století lomovou těžbou kamene.

6. Škvorec městysem

Povýšení na městys

Definice městysu se v minulosti uplatňovala zejména v charakteristice obce „**stojící mezi vsí a městem, mající právo k odbývání městských trhů.**“ Městyssem/městečkem se Škvorec stal přičiněním majitele Škvoreckého panství Jana Škvoreckého z Klinšteina, jemuž Vladislav II. Jagelonský udělil povýšení 13. 12. **1497** za věrné služby jeho otce, privilegiem daným na uherském hradě Budíně (Budapešť). V tomto privilegiu král propůjčil novému městysi znak „**múřenína mezi dvěma vostrvy a vokolo dvě věže tak, jakož tuto vymalovaný jest**“, právo pečetit zeleným voskem, svolil rychtáři, konšelům a vsí obci konání osmidenních výročních jarmarků a týdenní trhy každý pátek. Městečko spadalo vrchním soudem ke Starému městu Pražskému a obyvatelé městysu se směli zvat „sousedy effective“. Dotčená listina se dochovala

jen v mladším v opise z 16. století a tak neznáme barevnost původního znaku Škvorce.

Konání městských trhů

Ke starému privilegii bylo z císařského a královského nařízení Františka I. ze dne 8. 1. **1808** vydáno Janu Josefu knížeti z Liechtensteinu privilegium, jímž císař městečku Škvorci rozšiřuje působnost z jednoho výročního jarmarku na tři jarmarky do jednoho roku. František J. Vavák k této události složil verš: „**A tak majíc svatou Annu v outerní den ctíti, budou, třebas měli hanu, o jarmarce píti.**“

Ztráta a znovunabytí titulu

Zánik patrimoniální správy znamenal roku 1848 osamostatnění městyse, ale především osamostatnění všech okolních obcí, jež do té doby spadaly do Škvoreckého panství. Po dvou letech vznikly v Čechách kraje, okresy a Obecní výbory (úřady). Škvorec se stal v roce 1850 samostatnou katastrální i místní obcí v západní části okresu Český Brod. Když došlo roku **1960** k novému územně-správnímu rozdělení, odtrhl se Škvorec od Českého Brodu a od té doby náleží do okresu Praha-východ. Roku **2006** jmenovala Poslanecká sněmovna ČR v zastoupení předsedy Ing. Miloslava Vlčka obec Škvorec znovu městysem, a to s účinností ode dne 10. 10. **2006**. Městys svůj historicky nezpochybnitelný titul náležitě získal zpět. Originál jmenovacího dekretu je uložen na MěÚ Škvorec. Označení městyse chápeme pouze jako historický titul, pro městys platí identické předpisy, zákony a vyhlášky, jako pro obce. Citace dekretu:

/státní znak/

Parlament České republiky
PŘESED A POSLANECKÉ SNĚMOVNY
Ing. Miloslav VLČEK

Podle § 3 odst. 4) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení),
a v souladu s § 29 odst. 3) zákona č. 90/1995 Sb.,
o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

stanovují

s účinností od 10. října 2006

obec Škvorec

ve Středočeském kraji

m ě s t y s e m

/razítko Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky/
/podepsán: Ing. Miloslav Vlček/

7. symboly obce – městyse

Historický znak

Původní erb byl Škvorci udělen králem Vladislavem II. po přimluvě držitele panství Jana z Klinštejna, jako insignii povýšení Škvorce na městečko. V uděleném znaku byly zobrazeny dvě věže s valbovou

střechou, mezi nimiž stál mouřenín (černocho), držící každou rukou jednu ostrev (osekanou větev, po níž se slézaly hradby). Původní Vladislavův majestát se nezachoval, znak známe pouze z opisu z 16. století a proto neznáme jeho barvy.

Pečeť

Pečeť je uložena v Eichlerově sbírce pečetí Národního muzea, pochází ze 17. století a je prvním dokladem o použití odlišného znaku městyse Škvorce. Pečeť je kruhovitá o \varnothing 30 mm a znázorňuje erbovní znamení věže v barokním štítu a českým opisem v majuskule: „**•PECZET•MIESTIS•SKWORECZ.**“ Vnější okraj je zdoben vavřínovým věnečkem. Z nové pečeti se vyvinul nový městský znak, jenž se během 19. století zformoval v dnešní podobu.

I obec Třebohostice měla svou vlastní pečeť, jíž jako samostatná obec s vlastním obecním úřadem užívala k ověření a prokázání pravosti svých úředních dokumentů a korespondence. Zachovalo se mošazné pečetidlo z roku 1801, které je uloženo v okresním archivu. Český nápis v majuskule: „**VES TŘEBOHOSTICE-ZLATÁ**“ Ve středu pečetidla jsou zobrazeny vztyčené hrábě a po obou stranách haluze – typické označení zemědělské obce.

Současný znak

Kdy došlo ke změně škvoreckého znaku, není známo, patrně se tomu stalo za vlády knížat z Liechtensteinu ve druhé polovině 17. století. Tuto skutečnost dokládá objevená pečeť (viz výše). Poprvé se s tímto znakem setkáváme v 19. století (Vidimsky, 1864), kde jsou patrné barvy, ale i stručný popis znaku – blason: „V modrém poli na zeleném trávníku stříbrná věž s otevřenou branou, zlatou vytaženou mříží a třemi okny v patře, ukončená červenou valbovou střechou s párem zlatých makovic.“

V dubnu roku 2007 se obec obrátila na Stanislava Kasíka z heraldické kanceláře Dauphin z Roudnice nad Labem, s žádostí o vytvoření praporu městyse. Heraldik předložil obci v červnu 11 návrhů, z nichž byl ZM po prostudování všemi zastupiteli včetně kronikáře a letopisecké komise schválen 27. 7. návrh č. 10 a odeslán Podvýboru vexikologie a heraldiky Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR k oficiálnímu schválení. Pan Kasík si všiml starých nepřesností a deformace znaku, který od roku 1975 prošel změnami, nově znak graficky zpracoval a předepsal nový blason:

„V modrém štítě stříbrná kvádrovaná věž s třemi černými čtvercovými okny vedle sebe nad prázdnou branou s vytaženou zlatou mříží a s červenou valbovou střechou zakončenou dvěma žerděmi, každá s odvrácenou korouhví s vlaštovčím ocasem, vše zlaté.“

Vlajka

Schválenou předlohu nové vlajky zaslal heraldik roku 2007 Podvýboru vexikologie a heraldiky při Poslanecké sněmovně parlamentu ČR ke konečnému schvalovacímu řízení. Vlajka má následující popis:

„Modrý list se dvěma vlajíci bílými klíny s vrcholy v polovině délky listu. V žerdové polovině bílá kvádrovaná věž s prázdnou branou, s vytaženou žlutou mříží, se třemi černými okny vedle sebe a červenou valbovou střechou se dvěma žlutými odvrácenými praporky s vlaštovčím ocasem.“ Návrh vlajky byl zaslán ke schválení do parlamentu, kde byla vlajka schválena 1. 4. 2008.

8. Nejvýznamnější pamětihodnosti v obci

Městys Škvorec je prostoupen řadou regionálně významných památek, které jsou ceněny pro svou historickou a uměleckou hodnotu. Většina z nich je v současné době ve špatném stavu.

Starý zámek (čp. 1)

Vůbec nejstarší památkou ve Škvorci je ruina **gotického hradu**, jenž založil královský číšník a nejvyšší komorník Domaslav před rokem 1279. Původní hradní areál byl na přelomu 14. a 15. století rozšířen sídlícím rodem Obramoviců o gotický palác, kapli a věž s branou a padacím mostem. Roku 1545 byl hrad Zikmundem Smiřickým přestavěn na **renesanční zámek**. Během třicetileté války zámek 1639 z velké části vyhořel a rozsáhlé barokní obnovy se dočkal až roku 1710 péčí Jana Adama Ondřeje, knížete z Liechtensteinu. Zámek byl obyvatelný ještě v roce 1794, zcela zpustl po roce 1852, kdy připadl jako chátrající Velkostatku Uhříněves. V letech 1860-84 byl z velké části **rozebrán** a na místě gotického paláce vznikla roku 1890 **škola**. Posledních stavebních zásahů se zámek dočkal roku 1964.

V roce 1994 koupil zámek soukromý majitel, který zámek použil jako zástavu. Skrze značné dluhy a nezapočetí slíbené rekonstrukce, musel majitel zámek postoupit realitní kanceláři. Situace dospěla tak daleko, že roku 2004 došlo nakonec ke zborcení střechy, krovů a podlah v patrech. Na přelomu let 2003-04 proběhl u zámku archeologický výzkum, při kterém byl rozebrán půloblouk kamenného mostu v místech napojení k vjezdové bráně. V květnu 2006 zapsal Středočeský kraj a společnost Czech-Invest ruinu škvoreckého zámku do seznamu mezi 9 nejvíce ohrožených lokalit a nevyužitých objektů – brownfields, které by měly být prioritně regenerovány. 22. 12. 2006 byla díky včasnému zásahu památkářů z Brandýsa nad Labem usazena naklánějící se věž zámku, která hrozila zřícením.

V současné době zbyla ze zámku gotická vjezdová brána s věží a kamenným mostem, část zbarokizované východní budovy a hradní studna na školním dvoře, čili téměř pouhá 1/6 z celkového čtyřkřídlého traktu. Jižní budově chybí část střechy, místnosti jsou zasypány rudy a sutí a zbytky budov jsou po všech stránkách v dezolátním stavu, statika silně narušena. Zámek se dostal roku 2004 do rukou anglického filmaře Stephena Weekse. Do Čech přišel s plánem zakoupit a zrekonstruovat 12 zámků a zámečků, pod firmou Monumental Trust Bohemia, s.r.o. (v překladu „Česká památková nadace“). Od té doby nebyl vyvinut žádný krok k nutné záchraně a rekonstrukci zbylých částí zámku.

Nový zámek (čp. 2)

Naproti Starému zámku byl po roce 1791 dle plánů architekta Josefa Jägra vystavěn tzv. Nový zámek, rozsáhlá jednopatrová barokní budova na nepravidelném půdorysu, je zbytkem středověkého poplužního dvora ze 14. století, jímž procházela hlavní silnice na Úvaly. Objekt sloužil po barokní adaptaci jako kancelář vrchnostenského úřadu Škvorec. Při první pozemkové reformě byl roku 1923 zámek proměněn na zbytkový statek, po roce 1950 v majetku místního zemědělského družstva. Roku 1993 byl zámek v restituci vrácen a pod vedením nové majitelky Hany Zvolské je prováděna postupná kompletní rekonstrukce objektu. V současné době zde v nájmu sídlí několik soukromých firem.

Dispozici Nového zámku tvoří rozsáhlá jednopatrová barokní budova, která spolu s dalšími obytnými a hospodářskými objekty vymezuje prostorné zámecké nádvoří se zbytky staré kašny. Na budově vlevo od barokní brány v patře jsou sluneční hodiny.

Římskokatolický kostel sv. Anny

Za areálem Nového zámku stojí poněkud mimo historické centrum prostorný pozdně barokní kostel sv. Anny z let 1759-67. Vybudovala jej majitelka panství, kněžna Marie Terezie Savojská z Liechtensteinu. Prvním administrátorem byl farář Ignác Löw z Hradešína. Jednoduchá stavba s obdélným presbytářem, k němuž jsou připojeny postranní prostory na půdorysu protaženého půlkruhu, se šnekovým schodištěm po stranách. Nad severním průčelím vystupuje z volutového štítu nízká hranolová věž, krytá cibulovou bání. Presbytář a loď s vyplněnými kouty jsou členěny pilastry, sklenuty plackami a podvojnými pásy, jež vybíhají z přístěnných pilířů. Závěr presbytáře je sklenut konchou. V lodi je barokní kruchta.

Inventář kostela je barokní. Na hlavním oltáři rokokový rámeček z roku 1740, zakončený hrotitým baldachýnem s vyřezávanými drapériemi. Po stranách oltáře jsou na stěnách presbytáře sošky sv. Jana Nepomuckého a sv. Šebestiána z roku 1730 od Jana Jiřího Šlanzovského. Barokní sochy sv. Augustina a sv. Mikuláše v nadživotní velikosti sem byly v roce 1861 přeneseny z kostela v Obořišti. Kostel sousedí se hřbitovem z roku 1864 a márnicí. Kostel sv. Anny spadl do měsíce září 2007 pod Římskokatolickou farnost Hradešín, nyní pod farnost Úvaly.

Evangelický kostel

Neogotický kostel ve Škvorci držel ve své době primát jediného evangelického kostela mezi Prahou a Kouřimí, tak velký měl sbor obvod. Nejstarší evangelický kostel stojí v Kšelích, druhým je kostel ve Škvorci. Základní kámen ke stavbě kostela byl položen 12. 6. 1892 a vůbec první bohoslužba se v dokončeném kostele konala dne 14. 5. 1893. Prvním duchovním byl od roku 1907 Jarolím Nešpor, do té doby do Škvorce dojížděli administrátoři. V roce 1951 byla opravena střecha kostela, roku 1955 pak byly opraveny varhany a do kostela byl zaveden elektrický proud, oprava fasád však byla dokončena až v roce 1962. Velká oprava proběhla v letech 1975-78.

Roku 1993 bylo zjištěno podmáčení stavby a v čelní stěně se objevila trhлина, takže muselo být v roce 1997 započato s celkovou rekonstrukcí budovy, která byla dokončena roku 2003. Stavbu kostela tvoří obdélná loď s půlválcovou apsidou a hranolovou věží v západním průčelí.

Zvonička v Třebohosticích

Kamenná zvonička na návsi v Třebohosticích byla postavena roku 1841, poprvé je zakreslena v Indikační skice Stablního katastru z téhož roku. S určitostí můžeme říci, že na místě zděné zvoničky stávala zvonička dřevěná, a to dle starého územního nařízení císařovny Marie Terezie z roku 1751 a později nařízení kněžny Marie Terezie Savojské, stavět zvoničky jako protipožární ochranu obce ve 18. století.

Drobné sakrální a lidové památky

V polích mezi Škvorcem a Přišimasy významná barokní **socha sv. Donáta**, patrona úrody a ochránce před bouřkou a krupobitím. Byla vystavěna roku 1765 vévodkyní Marií Terezií Savojskou z Liechtensteinu na starodávné křižovatce důležité obchodní cesty, po níž byl zásobován ve středověku Škvorecký hrad. V rozmezí 14.-17. století byla tato křižovatka dokonce návsi zaniklé vesnice Křimín. Na pískovcovém podstavci je vytesán uvedený letopočet a pod ním alianční Savojsko-Liechtensteinský znak. Socha byla zapsána NPÚ do seznamu nemovitých památek ke dni 3. 5. 1958.

Před Starým zámkem na ruinách středověké budovy pískovcová barokní **socha sv. Prokopa**, dílo Jana Jiřího Šlanzovského z doby kolem

roku 1725 (autorem uváděna chybně škola Matyáše Brauna), upravena roku 1795 sochařem s iniciálami "F.M.", které jsou uvedeny vzadu na podstavci. Socha stála původně o 50 metrů blíže k Novému zámku, na dnešní místo byla přesunuta kolem roku 1961. Socha byla zapsána NPÚ do seznamu nemovitých památek ke dni 3. 5. 1958.

V obci je **5 kamenných křížů** z 18. a 19. století: morový pivovarský sloup s křížkem u Hradešína z roku 1739 (kříž a hlavicí rozbili vandalové v říjnu 2006), kříž na Pazderně z 18. století obnovený roku 1800, v parku před radnicí z roku 1864, další při rozcestí na Dobročovice a Zlatou z konce 18. století. Poslední kříž stojí ve středu místního hřbitova z roku 1864. Kříže u Hradešína a na Pazderně jsou zapsány NPÚ do seznamu nemovitých památek 3. 5. 1958. Ve Škvorci dále **2 pomníky padlým** 42 občanům světových válek, a sice ve Škvorci před budovou Sokolovny z roku 1929 od kameníka A. Hlouška, který byl pořízen v obnosu 13 500 Kč a v Třebohosticích před budovou bývalé školy z roku 1920. V obci se nachází **2 pamětní desky** ve skalách údolí na Dolíkách. První byla odhalena roku 1909 spisovateli Svatopluku Čechovi a 2. deska byla odhalena na protější skále roku 1936 místnímu obvodnímu lékaři MUDr. Václavu Golombiovskému, který toto údolí po dlouhý čas svého života zalesňoval.

Zaniklé památky

Stojí za zmínku uvést několik zaniklých památek. V katastru obce bychom jich mohli napočítat šest, z nichž zbyly pouze fragmenty, u některých pouze jméno v mapách. Kříže existovaly ve Škvorci další 3: jeden stál v zatáčce silnic Škvorec-Přišimasy z roku 1771, další kříž byl u křižovatky Třebohostice-Zlatá-Škvorec, uváděný od roku 1764, kříž nad Pazdernou při polní cestě k Hradešínu z téže doby a nad samotou Filingrov při silnici na Hradešín, kde dnes žije rodina Rostašových, stával kříž z roku 1916. Na Masarykově náměstí stávala **Socha sv. Jana Nepomuckého** z 18. století, která byla nuceně přemístěna roku 1919 do kostela sv. Anny, podstavec zničen. Na Dolíkách bývala do 2. světové války pamětní deska M. Tyrše a J. Fügnera 100 m za deskou Sv. Čecha.

Ostatní památky

Vrchnostenský špýchar z konce 18. století za kostelem sv. Anny je vysoká barokní budova kontribuční sýpky, která se dochovala z původní zástavby obce společně s **barokním statkem** čp. 50 na náměstí a **barokní branou** při statku čp. 16 z roku 1781.

9. Osobnosti

Ze známých osobností žilo ve Škvorci a Třebohosticích několik jedinců, kteří se svou pílí a uměním pokoušeli usnadnit a zpestřit život nejen svému rodišti, ale celému národu. Z těch uvedme nejvýznamnější:

Olbram ze Škvorce 1377, +1. 5. 1402 Praha
probošt, kancléř, IV. pražský arcibiskup; působnost: Škvorec, Pražský hrad, Čechy

Olbram byl synem Olbrama Menharta z pražského patricijského rodu Olbramoviců (ve druhé pol. 14. stol. již nobilitovaného) a jeho manželky Kateřiny, sestry arcibiskupa Jana z Jenštejna. Otec byl vyšehradský purkrabí v letech 1373-80. Stejnomený syn byl v roce 1379 jmenován vyšehradským kanovníkem, současně studoval právo v Padově. Pak byl kancléřem a nejbližším důvěrníkem krále bratra Jana Zhořeleckého (+1. 3. 1396) a do svého povýšení na arcibiskupa byl proboštem u sv. Apolináře na Novém Městě pražském (1389-96). Když Jan z Jenštejna rezignoval, dosáhl po dlouhém jednání kompromisní volby synovce

Olbrama za svého nástupce. Ten byl jmenován arcibiskupem 31. 1. 1396 a vysvěcen Janem z Jenštejna 2. 7. 1396. Dle dochovaných zpráv byl Olbram člověkem „mírným a pokojemilovným“. Jeho episkopát se vyznačoval snahou udržet významné postavení pražského arcibiskupa v zemi i církevně reformní směr v životě diecéze, obojí za počínajících nepokojů v Čechách a za hospodářských těžkostí a zadluženosti arcibiskupství. Jeho charakter dokládají vizitační i synodální ustanovení, jeho obratnost skutečnost, že si udržel respekt jak krále, tak odbojně šlechty sdružené v Panské jednotě. Zemřel 1. 5. 1402 a je pochován v katedrále sv. Víta v kapli sv. Jana Křtitele, kterou vysvětil. K Olbramově životě ve Škvorci se vztahují léta 1391-96.

Marie Terezie Savojská z Liechtensteinu *7. 5. 1694, †10. 2. 1772 Vídeň, majitelka panství, donátor.

Působnost: Čechy pod Kosířem, Kostelec nad Černými lesy, Kounice, Plaňany, Rataje nad Sázavou, Škvorec, Uhříněves, Vídeň

Marie Terezie byla dcerou knížete Jana Adama Ondřeje z Liechtensteinu a kněžny Edmundy Terezie z Dietrichsteinu. 24. 10. 1713 se vdala v kapli černokosteleckého zámku za Tomáše Emanuela, vévodu Savojsko-Carignanského, prince z Piemontu, markraběte ze Saluzzo, hraběte Soissonskeho, polního maršálka a rytíře zlatého rouna. Tomáš zemřel na neštovice 28. 10. 1729 v Kolodějích, kde byl na honu. Z manželství měli jediného syna Evžena Jana Františka (*23. 9. 1714), který ale zemřel v Manheimu 24. 11. 1734 na zimnici jako nejvyšší polní strážmistr.

Marie Terezie převzala roku 1712 dědictví po svém otci – vládu nad Středočeskými panstvími a dominií Černý Kostelec, Škvorec a Uhříněves. 5. 12. 1718 přikupuje k panství Kostelec statek Dolní Kšely za 10 900 zlatých, 9. 2. 1760 kupuje panství Kounice za 450 000 zlatých a roku 1764 panství Hrazené Rataje s Janovicemi za 305 000 zlatých.

Marie Terezie bývala svého času označována za nejbohatší ženu pol. 18. století v Evropě. V letech 1727-28 žila a vydávala na Škvoreckém zámku listiny. Za její vlády nechala ve Škvorci a širém okolí vystavět kostely, fary, školy, chudobince a sochy patronů úrody a pro své poddané konala mnoho úlev. Poddanský lid označoval Marii Terezii za velmi dobročinnou a lidumilnou ženu. Všude, kde byla potřeba, pomohla tato žena slovem i činy a usnadnila život mnoha svým poddaným.

Vilém Obstcírer *5. 6. 1717 Škvorec, †21. 5. 1758 Goa, Indie, český jezuitský misionář; působnost: Hradec Králové, Jičín, Olomouc, Praha, Stará Boleslav, Bamberg, Indie

V prvním roce rétoriky na novoměstské koleji v Praze vstoupil škvorecký rodák Vilém Obstcírer 1734 do jezuitského řádu. V Brně prošel v letech 1734-35 novocitátem a v období let 1736-38 studoval v Olomouci filosofii. Odtud byl poslán do Hradce Králové 1739, v letech 1740-42 učil v koleji domu třetí probace v Jičíně. Nakonec učitelskou praxi vystřídala studia bohosloví. První rok teologie 1743 absolvoval mimo českou provincii v Bamberku, druhý ročník v Praze a studia ukončil v roce 1746. O rok později byl znovu poslán do Jičína a dalšího roku do Staré Boleslavi, odkud se roku 1748 vypravil s kolegy na misii do Indie. V indickém Goa žil 10 let, poznával tamní zvyky a kulturu, šířil bohosloví. Odtud také posílá Vilém Obstcírer roku 1752 zprávu do Čech o tamních poměrech.

Božena Vykoukalová †1888, harfistka Národního divadla

Působnost: Praha

Dcera řídicího učitele Josefa Čeňka Vykoukala vynikala svým hudebním talentem, který ji dovedl na prkna Národního divadla. Zemřela velmi

mladá. Roku 1888 byla pochována na Škvoreckém hřbitově a s ní i její naděje.

Čeněk Tonder *23. 7. 1859, Kouřim †13. 4. 1934 Škvorec
učitel, kronikář, spisovatel (pedagogika, próza, dramata, hist. povídky)

Působnost: Vitice, Třebohostice, Sluštice, Škvorec

kouřimský rodák Čeněk Tonder se stal ve svých 19. letech nejprve učitelem ve Viticích. V letech 1889-1914 byl pak řídícím učitelem v Třebohosticích a posléze odešel učit do Sluštic. Když začal v Českém Brodě v roce 1881 vycházet týdeník Naše Hlasy, vstoupil Čeněk Tonder do povědomí čtenářů poprvé jako autor studie „Zaklánači“. Jako autor historických článků se uváděl pod pseudonymem „Radslav Zlický“, spolupracoval s dopisovatelem Josefem Barákem z Prahy, s učitelem Karlem Knížkem (Epištoly našemu rolnictvu), lékárníkem Vojtěchem Hořínkem, učitelem Josefem Moravcem, studujícím Fr. Procházkou (pozdějším „Frantou Županem“), Josefem Braunem z Vídně a Janem Herbenem. Z jeho děl uveďme: „Clarinetto solo“ 1887, „Husité, čili, Čechy od roku 1414-1424.“ 2 díly z let 1899-1900, historická povídka „Lupiči“ 1901, literární studie „O české knize“ 1890, „Pomněnky Sázavské“ (Nové Město nad Metují) 1887, historická povídka ze Škvorce a okolí „Před úsvitem“ 1894, topografie a historie „Škvorec a okolí“ 1899, „Šlápějími předků“ 1899, „Z minulosti a přítomnosti“ (Velké Meziříčí), historické příběhy ze Škvorce „Patero historických povídek“ 1908 a jiné. V pozdějším věku se Čeněk Tonder usadil ve Škvorci, kde strávil poslední léta svého života v zámku. Roku 1922 založil první obecní kroniku, která se nyní pohřešuje.

František Bohumil Škorpil

*30. 5. 1866 Škvorec, †19. 4. 1943 Praha, pedagog, kartograf, historik

Působnost: Družec, Kladno, Praha

Odborný učitel a ředitel škol v Družci, Kladně a Praze. Redaktor a vydavatel silničních map ČSR, map okresu kladenského, zeměpisného atlasu ad. Při pobytu v Kladně se věnoval historii Kladna, z jeho děl připomeňme: „Stručný nástin okresu Kladenského“ 1894, „Popis hejtmanství kladenského“ 1895, „Paměti chrámu kladenského“ 1897, „Dějiny školství okresu kladenského“ a spis „K výstavě umělých hlavně slovanských výšivek a krajek“ pořádané v Západočeském umělecko-průmyslovém muzeu královského města Plzně.

Prof. Ing. **Karel Šimek** *13. 4. 1880 Třebohostice – †18. 9. 1956 Brno
profesor techniky, odborný spisovatel, konstruktér, profesor brněnské vysoké školy technické, rektor; působnost: Praha, Brno, Hostýn

Po maturitě na vyšší reálce roku 1898 vystudoval Vysokou školu technickou v Praze. Po ukončení studia inženýrského stavitelství 1903 pracoval rok jako inženýr na stavbě dráhy Jičín-Turnov. V letech 1904-06 byl asistentem a konstruktérem u profesora A. Velflíka na ČVŠT v Praze. V roce 1906 opět vyměnil školu za praxi a až do 1913 pracoval v pražské mostárně, filiálce Českomoravské továrny na stroje, kde vypracoval řadu detailních projektů železných konstrukcí (mostní, pozemního a vodního stavitelství). V lednu 1914 jmenován mimořádným profesorem České vysoké školy technické v Brně, kde působil do roku 1951. V roce 1920 se stal řádným profesorem statiky se základy grafické statiky, železných staveb pozemních a encyklopedie technické mechaniky. V období let 1916-17 a 1919-20 byl děkanem odboru inženýrského stavitelství a zeměměřičského inženýrství a v roce 1932-33 děkanem odboru architektury a pozemního stavitelství. Rektorem školy se stal v roce 1927-28. Kromě značných učebních povinností byl profesor Šimek v neustálém spojení s praxí a vypracoval řadu projektů vlastních konstru-

kcí (otočné jeřáby, jeřábové vozy, gradační věž, čelist a trupy stavidel pro hydrocentrálu aj.). Od počátku spoluvytvářel základy celostátních i místních českých vědeckých institucí. Byl členem České matice technické, Masarykovy akademie práce, předsedou Svazu vysokoškolských profesorů, členem četných odborných a zkušebních komisí. Je autorem návrhu ocelové střešní konstrukce kostela P. Marie na sv. Hostýně 1928–29 a železné konstrukce krovu nad kostelem a věže kostela sv. Augustina v Brně.

Ferdinand Pantůček

* 24. 5. 1863 † 13. 2. 1925, český právník a politický činitel

Působnost: Praha, Vídeň

V letech 1898–1906 působil jako rada zemského soudu v Praze, 1906–18 rada Nejvyššího správního soudního dvora ve Vídni, v letech 1901–06 poslanec říšské rady a českého zemského sněmu za mladočeskou stranu. Za 1. světové války byl napojen na český protirakouský odboj (na organizaci Maffie), kde s ním spolupracoval Emil Hácha. Po vzniku samostatného Československa byl Ferdinand Pantůček jmenován do funkce prezidenta senátu Nejvyššího správního soudu. Po jeho smrti v roce 1925 byl na místo Ferdinanda Pantůčka jmenován prezidentem Tomášem G. Masarykem prvním prezidentem soudu Emil Hácha, jímž zůstal až do volby „státního prezidenta“ okleštěné „druhé republiky“ (v listopadu 1938). Dodnes je právníky využívána z díla F. Pantůčka stať „Právní vztahy k rybníkům“, zveřejněná roku 1915 v časopise Právník. Ferdinand Pantůček měl ke Škvorci osobní vztah, vlastnil zde soukromou vilu (dnešní Mateřská škola), kde žil na počátku 20. století.

Břetislav Jedlička-Brodský *18. 4. 1873 Český Brod †12. 8. 1948
Praha, básník a prozaik, novinář

Působnost: Chotýš, Popovičky, Praha, Říčany, Škvorec, Vraný

Učitelská rodina jakoby předurčovala pro budoucího literáta již od kolébky jako hlavní povolání práci pedagoga. Roku 1895 absolvoval reálné gymnasium a učitelský ústav v Praze, kde začal učit na obecných zemských školách. V té době píše svoji jedinou básnickou sbírku "Kus mládí" 1897, v níž se vyznává ze svých milostných a rodinných zážitků, a své jediné libreto k opeře O. Bradáče "Obžinky" 1898. Cestoval po Německu, Švýcarsku a Itálii, pěstoval styky s Jihoslovany, o čemž uveřejnil řadu úvah a fejetonů v různých časopisech, např. „Pérokresby“ 1898. Počátkem 20. století se začíná orientovat k vyjádření formou povídky, v nichž se snaží satirickým a lehce kritickým pohledem poukázat na svět pražských maloměšťáků a snaží se též zachytit sociální prostředí blízkého venkova či dělnických Vysočan - "Cestou necestou" povídky a črty 1904. Jeho humorné postřehy z Prahy a okolí vyjádřené ještě v povídce "Kroky a stopy" 1920 jej doporučily jako dobrého pozorovatele k novinářské praxi, kde začíná působit jako fejetonista, později i člen redakční rady v Československé republice 1921-24 a poté v Národní politice až do roku 1939. Publikoval fejetony "Momentky z pražské elektriky" 1923 či "Momentky z biografu" 1924. Od roku 1913 přechází učit na měšťanské školy a také na školy učňovské, kde od roku 1929-37 zastával funkci ředitele odborné školy kadeřnické. Připomeňme ještě jeho celoživotní veřejnou aktivitu ve Svazu českých spolků pro okrašlování a ochranu domoviny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, kde působil jako jednatel a redaktor spolkových publikací a také jako přispěvatel mnohými přednáškami, články a knižními studii.

Stanislav Pokorný *12. 1. 1882 Škvorec †21. 12. 1967 Praha
český hudební skladatel, sbormistr, učitel; působnost: Praha
Před I. světovou válkou učil v Praze, za války vstoupil do čsl. legií v Rusku a po návratu se stal ředitelem školy v Praze. Od mládí se obíral studiem lidové písně, zapsal mnoho písní a zharmonizoval více než sto nápěvů pro mužský, ženský a smíšený sbor. Pokorného úpravy si získaly veliké obliby i u virtuózních koncertních sborů. Když se v Praze po válce vytvořil legionářský mužský pěvecký sbor „Slavie“, stal se Stanislav Pokorný jeho prvním sbormistrem a přivedl sbor na vynikající uměleckou úroveň. Později přenesl tuto činnost také do zpěváckého spolku „Lumír“ v Praze 3.

Ing. **Josef Křovák** *12. 10. 1884 Pečky †3. 9. 1951 Škvorec, významný český geodet; působnost: Praha a Vídeň
Vypracoval původní metodu pro vyrovnání velkých trigonometrických sítí, propracoval zobrazovací metodu pro československé mapovací práce, spolupracoval na novém katastrálním zákonu. V letech 1905-44 působil ve státní zeměměřičské službě, nejprve u různých katastrálních úřadů v Čechách. Mezitím působil také v triangulační kanceláři ve Vídni a na ministerstvu financí. Nakonec v letech 1942-44 v Zeměměřičském ústavu pro Čechy a Moravu. Jeho geodetické tabulky vyšly knižně v několikaletých vydáních. Tzv. „Křovákovo“ zobrazení je dvojité kuželové konformní zobrazení v šikmé poloze, převádějící Besselův elipsoid do roviny prostřednictvím referenční koule. Ing. Křovák je navrhl v roce 1922, na našem území se používá od roku 1938 s obměnami dodnes.

Věra Suková roz. Pužejová *13. 6. 1931 Uherské Hradiště †13. 5. 1982 Praha, česká tenistka, mnohonásobná mistryně ČSSR, trenérka
Rodiče pocházeli z Třebostic, kde Věra prožila své dětství. Tenisovým hram propadla od 15 let a později zde na soukromém kurtu vyučovala tenisu rovněž své 2 děti. V letech 1949 a 1952 zvítězila v mistrovství západočeské župy.

Ve své kariéře odehrála Věra Suková nespočet zápasů na domácích i zahraničních kurtech: finalistka dvouhry ve Wimbledonu (1962); vítězka smíšené čtyřhry a semifinalistka dvouhry na Roland Garros (1957); roku 1957 získala 6. místo na světě, 1962 – 5. (nejlepší v Evropě) a 1963 – 10. místo; na mezinárodních mistrovstvích ČSSR 6x vítězka dvouhry (1957-60, 1963-64, 4x vítězka ve čtyřhře (1957-59 a 1964) a 6x ve smíšené čtyřhře (1957-60, 1963-64), Paříž 1957 s Jiřím Javorským; 11x byla mistryní ČSSR ve dvouhře (1952, 1954-63), 10x ve čtyřhře a 8x ve smíšené čtyřhře; reprezentovala v Poháru federace. Po skončení hráčské kariéry se Věra stala úspěšnou trenérkou a tenisovou funkcionářkou. Jako trenérka čs. reprezentačního družstva žen a juniorek, které přivedla k cenným vítězstvím v Poháru federace (1975) a v evropské juniorské soutěži Soisbault cup (1974, 1976-77, 1980); kapitánkou družstva Poháru federace (1969-70 a 1975-80). Na podzim 1980 ji na turnaji ve Stuttgartu přepadá ostrá bolest hlavy. Lékaři diagnostikovali nádor mozku, po dvou letech Věra Suková zemřela.

Jiří Lacina *7. 4. 1934 Škvorec †7. 3. 2004, malíř a grafik
Působnost: Škvorec, Praha, Pardubice, Lysá nad Labem

Rodák ze Škvorce přišel do Pardubic jako dvaadvacetiletý v roce 1956 a začal zde spolupracovat především se skupinou malířů. Jeho tvorbu charakterizuje meditativní, spíše do sebe uzavřené cítění, které je patrné i v cyklech zabeđených prostorů, zimovišť, krajin s konstrukcí a v podivných labyrintech připomínajících města. V nich vyjádřil pocity izolace, nejistoty a ztráty řádu.